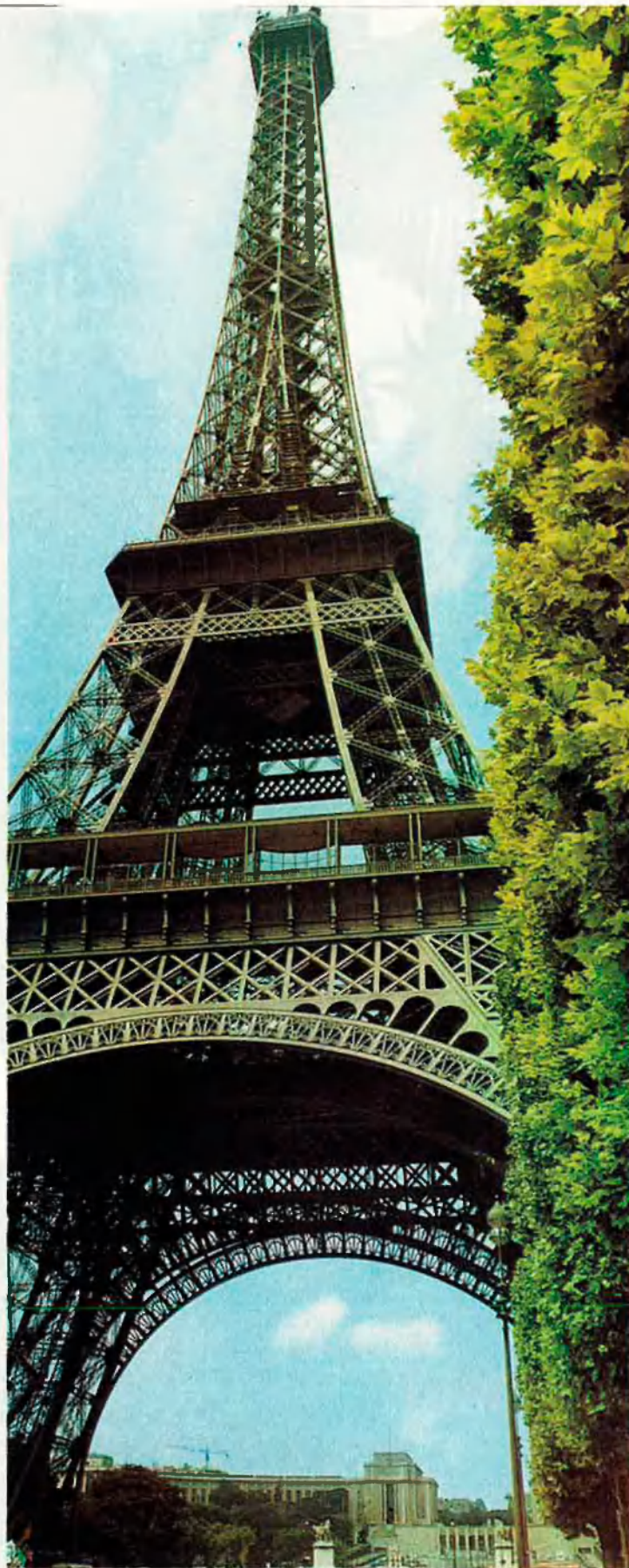


Quins són els motius que donen els artistes per a protestar contra la construcció de la torre? ¿Que és inútil i monstruosa? Parlarem de la seua utilitat tot seguit. De moment, ocupem-nos només del mèrit artístic sobre el qual els artistes són, particularment, més competents.

Us confessaré la meua opinió i les meues esperances. Crec, per la meua banda, que la torre tindrà una bellesa pròpia. ¿Pensen que perquè som enginyers no ens preocupa la bellesa de les construccions, i que al mateix temps que treballem per fer-los sòlids i durables no ens esforcem a fer-los elegants? ¿O és que les veritables condicions de la força no van sempre lligades a les condicions secretes de l'harmonia? El primer principi de l'estètica arquitectònica és que les línies bàsiques d'un monument siguin determinades per l'apropiació perfecta a l'objectiu a què va ser destinat. Per tant, ¿quina condició he hagut de tenir en compte primer que res? La resistència al vent. Ara bé, pretenc que les corbes de les quatre arestes del monument, tal com han resultat dels càlculs, partint d'una enorme i inusual base i enfilant-se fins al cim, donen una gran impressió de força i de bellesa i representen l'ardidesa de la construcció en el seu conjunt, així mateix els nombrosos buits treballats en els elements mateixos de la construcció trairan la preocupació constant de no lliurar inútilment a la violència dels huracans superfícies perilloses per a l'estabilitat de l'edifici.

D'altra banda, hi ha en el colossalisme una atracció, un encant propi en què les teories de l'art ordinari no són gaire aplicables. ¿Es pot sostenir la teoria que és pel valor artístic de les pirà-



"Es il·lusori que la torre pugja perjudicar els altres monuments de París".

mides que aquestes han colpit la imaginació dels homes? ¿Què són sinó monticles artificials? I, ¿qui no s'ha quedat parat en visitar-les? ¿Qui no n'ha vingut ple d'una irresistible admiració? ¿Quina és la font d'aquesta admiració si no és la immensitat de l'esforç i la magnitud del resultat?

La torre serà l'edifici més alt que l'home ha erigit mai. ¿Això impedeix que siga una construcció grandiosa a la seua manera? I, ¿per què allò que és admirable a Egipte esdevindria esgarriós a París? Busque i confesse que no hi trobe la resposta.

Els que s'hi oposen diuen que la torre esclafarà amb la seua gran massa bàrbara Notre-Dame, la Sainte-Chapelle, la torre de Saint Jacques, el Louvre, la catedral des Invalides, l'Arc de Triomphe, tots els nostres monuments. ¡Quantes coses d'un sol colp! Això fa realment somriure. Quan es vol admirar Notre-Dame, s'ha d'anar a veure-la des de l'atri. ¿Com podrà destorbar la torre, des del Champ-de-Mars, el curiós situat a l'atri de Notre-Dame, si no la veurà? És, d'altra banda, erroni pensar, tot i que és una de les idees més esteses, fins i tot entre els artistes, que un edifici alt es menja les construccions que l'envolten. Mireu si l'Opéra, en comptes de dominar els edificis del veïnat, no sembla més aviat esclafada per aquests. Aneu a l'Étoile i, encara que l'Arc de Triomphe és gran, no per això les cases de la plaça us semblaran més petites... Per tant, és completament il·lusori que la Torre pugja perjudicar els altres monuments de París. Això són tot paraules.

Eliseu T. Climent